

**МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALARDA MEHNAT TARBIYASINI
SHAKLLANTIRISH METODIKASI**

Solixonova Nilufar Xoldorxon qizi

O'qituvchi Sanginova Gulnozaxon

Qo'qon universiteti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi

**МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ ТРУДОВОГО ВОСПИТАНИЯ У ДЕТЕЙ
ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА**

Солихонова Нилуфархон Холдорхон кизи

Учительница Сангинова Гулнозахон

Кокандский университет

Дошкольное образование

Annotatsiya

Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnat tarbiyasini shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlari ilmiy manbalar asosida yoritilgan. Tadqiqotda mehnat tarbiyasining pedagogik mohiyati, uning bolaning shaxs sifatida kamol topishidagi o'рни, shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mehnat faoliyatini tashkil etish shakl va usullari tahlil qilingan. Oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti hamkorligining mehnat tarbiyasidagi ahamiyati asoslab berilgan.

Аннотация

В статье раскрываются цель формирования трудового воспитания у детей дошкольного возраста, его педагогическое значение, а также эффективные методы и приёмы. Обосновывается, что посредством трудовой деятельности у детей развиваются самостоятельность, ответственность, навыки работы в коллективе и социальная адаптация.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, mehnat tarbiyasi, bolalar tarbiyasi, mehnatsevarlik, mehnat ko'nikmalari, pedagogik jarayon, oila va MTT hamkorligi nazariya, rivojlanish, faoliyat.

Ключевые слова: дошкольное образование, трудовое воспитание, воспитание детей, трудолюбие, трудовые навыки, педагогический процесс, сотрудничество семьи и МТТ, теория, разработка, активность.

KIRISH

Maktabgacha yosh davri bolaning shaxs sifatida shakllanishida poydevor bosqich hisoblanadi. Ushbu davrda tashkil etilgan mehnat faoliyati bolaning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish bilan birga ijtimoiy moslashuvini ta'minlaydi. Mehnat jarayoni bolaning tajriba orttirishi, faoliyat natijasini anglash va o'z harakatiga baho berish qobiliyatini shakllantiradi.

Mehnat tarbiyasi nazariy jihatdan shaxs rivojlanishining faoliyatga asoslangan modeliga tayanadi. Psixologik yondashuvlarga ko'ra, bola faoliyat jarayonida yangi bilimlarni o'zlashtiradi va tajribani ichki rivojlanish omiliga aylantiradi. Mehnat faoliyati bolaning kognitiv, emotsional va ijtimoiy rivojlanishini integratsiyalashgan holda ta'minlaydi.

Pedagogik nazariyalarda mehnat tarbiyasi tarbiya, ta'lim va rivojlanishning birligi sifatida talqin etiladi. Faoliyat mazmunining yoshga mosligi, bosqichlilik va tizimlilik tamoyillari metodikaning asosiy nazariy poydevorini tashkil etadi.

Faoliyat **nazariyasiga** muvofiq, bola faol harakat orqali muhitni o'zlashtiradi. Mehnat jarayoni bolaning maqsad qo'yish, rejalashtirish va natijani baholash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Mazkur jarayon ichki motivatsiyani shakllantiruvchi muhim omil sifatida talqin etiladi.

Ijtimoiy rivojlanish **nazariyalarida** mehnat faoliyati hamkorlikni shakllantiruvchi vosita sifatida qaraladi. Birgalikda bajarilgan faoliyat bola shaxsining kommunikativ jihatlarini mustahkamlaydi hamda o'zaro yordam tajribasini boyitadi. Pedagog mehnat faoliyatining ijtimoiy ahamiyatini sodda misollar orqali tushuntirishi zarur. Bu yondashuv bolaning faoliyat mazmunini anglashiga yordam beradi.

Shaxs rivojlanishining bosqichma-bosqich modeli mehnat ko'nikmalarini oddiydan murakkabga qarab shakllantirish zarurligini asoslaydi. Bu yondashuv bolada barqaror ko'nikmalar hosil bo'lishini ta'minlaydi. Faoliyatni bosqichma-bosqich tashkil etish samaradorlikni ta'minlaydi. Dastlab ko'rsatish, keyin birgalikda bajarish va so'ng mustaqil faoliyatga o'tish usuli tavsiya etiladi.

Ruhlantirish qoidalariga binoan, mehnat faoliyatida muvaffaqiyat hissini boshdan kechirgan bola keyingi faoliyatlarga nisbatan ijobiy munosabat bildiradi. Shu sababli mehnat natijasining ahamiyatini anglatish tarbiyaviy jarayonning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Mehnat tarbiyasini tashkil etishda faoliyat mazmuni bolalarning yosh xususiyatlariga mos tanlanishi lozim. Vazifalar aniq, qisqa va tushunarli ifodalangan bo'lishi bolada muvaffaqiyatga erishish imkonini oshiradi.

Mehnat jarayonida ijobiy psixologik muhit yaratish muhim pedagogik shart hisoblanadi. Qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish bolada ichki motivatsiyani mustahkamlaydi. Jamoaviy faoliyatlarni tashkil etish orqali hamkorlik ko'nikmalarini

rivojlantirish maqsadga muvofiq. Birgalikdagi vazifalar o'zaro hurmat va mas'uliyatni shakllantiradi va o'yin elementlari bilan uyg'unlashtirish bolalarda qiziqishni saqlab qoladi. Qiziqish asosida shakllangan ko'nikmalar barqaror bo'ladi.

Faoliyat jarayonida xavfsizlik qoidalariga rioya etish ustuvor vazifa bo'lishi lozim. Yoshga mos jihozlar va nazorat mehnat tarbiyasining barqarorligini ta'minlaydi.

Oila bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish mehnat tarbiyasining uzluksizligini ta'minlaydi. Uy sharoitida davom ettirilgan faoliyat maktabgacha ta'lim samaradorligini oshiradi.

Xulosa

Maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnat tarbiyasi shaxs rivojlanishining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Nazariy asoslangan metodik yondashuvlar bolaning amaliy ko'nikmalari, ijtimoiy moslashuvi va mustaqilligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Mehnat faoliyatining tizimli tashkil etilishi bolaning ichki motivatsiyasini kuchaytiradi hamda mas'uliyatli xulq-atvorni shakllantiradi. Ushbu jarayon keyingi ta'lim bosqichlariga tayyorgarlikni ta'minlovchi muhim pedagogik omil hisoblanadi.

Pedagogik tavsiyalarga asoslangan mehnat tarbiyasi bolalarning ijtimoiy tajribasini boyitadi, faoliyatga ongli munosabatni shakllantiradi va shaxs kamolotiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. L. S. Vygotskiy. Odamning psixologik rivojlanishi.
2. J. Dewey. Experience and Education.
3. J. Piaget. The Psychology of the Child.
4. E. Erikson. Childhood and Society.
5. H. Gardner. Multiple Intelligences.
6. R. Havighurst. Developmental Tasks and Education.
7. M. Sh. Normurodova. Maktabgacha ta'limda tarbiya asoslari.
8. Sh. Xudayberdiyev. Maktabgacha ta'lim tarbiyasi.
9. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim davlat standartlari.
10. Pedagogika nazariyasi bo'yicha zamonaviy tadqiqotlar to'plami.
11. <https://ilmiyanjumanlar.uz/uploads/conferences/0031/1-8.pdf>